

ТИЖНЕВИК - REVUE HEVDOJADAIKE - TRIDENT UKRAINIENNE

Число 25 (479) Рік вид. XI. 23 червня 1935 р. Ціна 2 ф. Prix 2 fr.

Париж, неділя, 23 червня 1935 року.

Окупанти вважали за потрібне надзвичайно бучно відзначити 15-ліття останнього заняття Києва червоною армією московською. Взагалі вони кохаються в пишних святах і прилюдних — з примусу — урочистостях. На те вже виробився спеціальний і обов'язковий церемоніал: за командою згори преса починає бити в літаври й тулумбаси, складаються окремі комісії, міста декоруються, ілюмінуються, видаються особливі плакати, прибічні піти — в одах, а придворні музики — в кантатах вихваляють «вождя», бере участь, хоч і проти волі, у святкуванні й вдячне і вірнопідданне населення, вулицями сунуть безконечні процесії і на вивершення всього — блискача військова парада на страх ворогам: «Гром перемоги, раздавайся!»

Не відходить од раз назавжди встановленого порядку і цей те-ж «ювілей», що його доводиться відбувати многострадальному Києву. З яким почуттям і якими настроями, — про це краще, ніж хто, знають самі володарі завойованої країни, що мусить сьогодні, сціпивши зуби, поки-що терпіти й мовчки дивитися, як переможний ворог в столиці наших князів святкує її поневолення. Все за звичайним шаблоном. Але єсть проте в цьому святкуванні де-які моменти, які слід одмітити.

Десяток чи півтора десятка літ не такий вже значний період в житті держави, яке иншим масштабом мірється, ніж вік людини. І коли сьогодні окупанти так поспішають одсвяткувати 15-ліття своєї перемоги, то вже в самому цьому прискоренні проступає погано при-

глушена непевність: бояться вони, що дальшого «ювілею» не пощастить їм діждати. І мають рацію...

Далі, при цій okazji знову і знову без кінця повторюється старий мотив «єдиної-неділимої» в сучасній совітській його редакції: «Україна — невід'ємна частина СРСР». Та настирливість, з якою на кожному кроці, де треба й не треба, Москва та її поприхачі це підкреслюють, свідчить про даремне намагання прищепити людяності цю протиприродню думку, заманіфестувати перед світом оту вимріяну «нерозривність», переконати себе й інших в тому, чому самі не ймуть віри.

Нарешті, «ювілей» дав нагоду совітській владі в промовах її представників і в статтях казенних публіцистів ще раз ударити на гвалт перед небезпекою з Заходу, з боку чужеземного імперіялізму, «фашизму» польського та німецького, яким разом із «недобитками» українських націоналістів тільки й сниться ніби ота інтервенція. Казками про вигадану інтервенцію, привидом «войовничого імперіялізму капіталістичних держав» одганяють од себе окупанти страшну дійсність, щільно заплющуючи очі на справжню небезпеку, якої їм уникнути не пощастить і яка має покласти край їх кривавому пануванню: це непереможна сила нації, яка знайшла вже себе, знає, куди йти, і таки прийде, знищуючи всі перешкоди на своєму шляху, визволяючи рідний край з-під москвського панування, — прийде у вільну, не від кого незалежну державу народу українського.

* * *

Діти наші, що народилися на чужині й не знають рідного краю, побірають науку по чужих школах, перебувають постійно серед чужого оточення, підпадають його впливам. І це робить особливо кінчними заходи постійні, щоб боротися з денационалізацією, щоб зберегти оту молодь для рідного краю. А для того потрібне перш за все добре знання рідної мови, історії, географії, літератури, всього минулого й сучасного України. Батьки, зайняті працею повсякденною, здебільшого без належного досвіду педагогічного, неспроможні самі того дітям дати. Школи на еміграції існують, на жаль, не всюди і не можуть задовольнити потреби в науці всієї дітвори.

Ми вже не раз привертали увагу до необхідності використати

літній час на те, щоб заповнити по змозі цю прогалину організацією дитячих колоній та шкільних курсів, які б дали змогу дітям нашим провести кілька тижнів вакаційного відпочинку серед українського оточення, збагатити свої знання про далекий і близький, незнаний і чарівний рідний край.

Тому з особливою приємністю містимо ми в цьому числі заклик Шкільної Ради у Франції до батьків. Щиро вітаємо ініціативу організації української літньої колонії, в якій така велика потреба, й бажаємо успіху доброму ділу.

Дев'ята річниця смерти С. Петлюри

У Польщі.

Ченстохова. 1 червня с. р. відбулася в Ченстохові урочиста академія, присвячена пам'яті Головного Отамана С. Петлюри. Академію відкрив голова місцевого відділу УЦК лейт. С. Шрамченко і запропонував вставанням з місць і хвилиною мовчання вшанувати пам'ять покійного вождя і всіх, що поклали своє життя за Україну.

Потім п.С. Паладійчук виголосив доповідь на тему «Культ Петлюри». П. Паладійчук поділився тако-ж із присутніми своїми спогадами про зустріч з Головним Отаманом.

Після того перед гарно удекорованим портретом С. Петлюри дітьми, під керівництвом п. С. Паладійчука, виставлено було кілька живих образів і продекларовано низку українських віршів. За декламаціями слідував знову живий образ — «Присяга», який представляли діти з жовто-блакитними прапорцями в руках.

Під час академії було зачитано тако-ж відозву Ради Української Бібліотеки ім. С. Петлюри в Парижі і зроблено було збір на Бібліотеку, який дав 29 зол. Крім того, на користь Бібліотеки продавались жовто-блакитні стрічки, за які виручено 7 зол. 26 гр.

Закінчено було академію співом «Ще не вмерла Україна».

3 червня на Братській Могилі на місцевому кладовищі відслужено було панахиду за С. Петлюру і всіх, що загинули за Україну. Правив п.-о. ігумен Борис, який приїхав із Каліша.

Гродно. Українська колонія в Гродні вшанувала пам'ять С. Петлюри панахиюю, яку відправлено було 2 червня с. р. в місцевому соборі п.-о. Сагайдаківським, та урочистою академією, що того-ж дня відбулася в салі міської ради стараннями відділу УЦК і яка була сполучена разом із вшануванням пам'яті Маршала Пілсудського.

Академію відкрив голова відділу п. Коломієць і запропонував вставанням ушанувати пам'ять Головного Отамана і Маршала Польщі. Хвилину мовчання перервали звуки жалібного маршу, який

виконала оркестра Стрілецького Союзу. Далі слідувала доповідь ген. П. Шандрука, артистичний спів п. Марії Валійської та інші точки програму. Закінчено академію було співом гімнів — українського і польського.

Академія пройшла з надзвичайним успіхом і салю було переповнено гістьми. Академія ця дала яскравий доказ тому, що й невелика колонія української еміграції може зорганізувати велике й імпазантне свято, пропагуючи разом з тим українські визвольні змагання.

О р і ш к о в о . Девяту річницю смерті С. Петлюри група українських емігрантів в Орішково відзначила урочистим зібранням на помешканні керівника групи п. В. Остапчука.

Пам'ять Головного Отамана було вшановано вставанням. Коротку доповідь виголосив п. В. Остапчук — про життя й працю С. Петлюри. Свято було закінчено співом «Ще не вмерла Україна» та зібранням грошей на користь Української Бібліотеки ім. С. Петлюри в Парижі.

Після закінчення свята відбулася спільна вечерея зібраних членів групи і запрошених гостей, а дітей обдаровано було солодощами.

Помешкання було удекоровано портретами С. Петлюри, А. Лівицького, квітами та стрічками національних кольорів.

Лист із Брюсселю

(Перебіг останньої міжнародньої конференції Унії для Ліги Націй).

Цього року Міжнародня Унія Товариства для Ліги Націй зібралася в Брюсселі, де саме відбувається світова вистава. Далеко від центру міста, за Лаекемом розкинувся цей величезний ярмарок світа. Розкішні модерні павільйони ріжних націй скупчують зразки промислу і мистецтва всіх земель і народів (крім, звичайно, поневолених). Збудовано ціле місто — vieux Bruxelles — і, входячи в його ворота, людина опиняється десь у XV столітті. Старі майдани, маленькі шиночки з характерним середньовічним виглядом, всі слуги в убраннях стародавніх. Словом — XV вік, і тільки публіка, що заповняє ці вузьенькі вулички, нагадує, що ми таки живемо в XX столітті.

Серед галасу многотисячного натовпу, що густо вкриває всі широкі простори, всі павільйони, всі безконечні ресторани і кафе вистави, і засідав конгрес Унії для Ліги Націй.

На католицьку Тройцю чимало сел з'явилася ін согроге на виставу, а в Бельгії майже кожне село має свою музику, отже ці музики з трубами і барабанами що-хвили дефілюють повз вікна того будинку, де засідає конгрес. Коли додати, що величезні вікна були у салі з усіх боків, що сонце гаряче, як у бельгійському Конго (що до-речі широко було репрезентоване на виставі), заглядало по черзі то з одного, то з другого боку, то атмосфера, в якій відбувався конгрес, буде яснішою. Коли пригадати, що минулого року засідали ті-ж люде в тихім Фолькстоні над Ляманшем і в перервах делегати могли, передумуючи справи, дихати свіжим морським повітрям та гуляти по м'яких зеленех луках, які знає тільки Англія, кели згадати, що в 1933 році конгрес цей зібрався в самому земному раю, в Монте і тиша озера відбивалася на людських

душах, а пристрасті їх мимоволі спадали перед виглядом вічних снігів далеких і прекрасних гір, коли зробити ці порівняння, ясно, що, не дивлячися на цікавість вистави, тяжко було знайти належний спокій тим, що хотіли тут переглянути основні питання сучасних днів. Може цим пояснюється де-що перовіша, ніж звичайно, атмосфера цього зібрання.

Головує Амеде Джаніні, сенатор Італії, з великою вмілістю і твердістю. Характерною є відсутність японців, що до 1935 року неодмінно бували на всіх зібраннях Унії. Нині Японія вже остаточно виїшла з Ліги Націй. Очевидно, що й інтерес до всіх справ, з нею зв'язаних, мусів упасти. Але по-за тим постійні резолюції антияпонські, які виносила Унія, мусіли набриднути японцям. І на цій сесії Унія виявила скрайню китасфільство, винесши резолюцію, що Китай мусить обов'язково стати постійним членом Ради Ліги Націй. Поки-що японці ще не подали заяви про вихід із Унії, але можна думати, що до цього прийде. Чи дуже втратять від того японці? Певно, що так, бо «відсутні завжди винні», але не менше втратить і Унія, бо тим зменшиться її вплив безперечно.

Не було цього року ще й іншої делегації, що завжди відогравала першорядну роль на конференціях Унії, а саме не було німців. Вони були незадоволені тим, що на порядок денний конференції поставлено жидівську справу у Німеччині. Цю справу делегація розглядала, як внутрішню німецьку, а не міжнародну. Тепер, коли прийнято відповідну резолюцію, повстає питання навіть, чи лишиться в складі Унії Німеччина. Такі події зле мусять відбитися на престижі Унії, але зате... на обрії являється СССР. Неофіційно у Женеві совітський делегат заявив, що в Москві охоче створять товариство для Ліги Націй, але при умові, що Унія виключить із свого складу еміґраційні товариства. Для друзів СССР, яких звичайно не бракує тепер і в Унії, повсталала думка, як же позбавитися українців і грузинів. Ще минулого року у Фелькстедті на порядку денному конференції Унії фігурувала справа про позбавлення еміґрантських товариств права рішального глоса. Але енергійний спір українців та грузинів, рішучі виступи французів (п. п. Дюма і Іґрюдомо), швейцарців, поляків, угорців та інших примусили знати зовсім цю справу з порядку денного Унії. Цього року офіційно це питання вже не підіймалося. Хоч в кулуарах за спиною наших делегатів були деякі розмови, відгомін яких несподівано і навіть брутально увірвався на самий пленум Асамблеї. Інцидент виник у зв'язку з промовою проф. Р. Смаль-Стоцького, який виступив з приводу резолюції у справах меншостей. Згадавши, що українська етнографічна територія у найбільшій своїй частині входить до складу СССР, що великі землі, заселені мільйонами українців, знаходяться під Польщею, Румунією та Чехословаччиною, що ніде становище українців не є задовольняючим, промовець заявляє, що Ліга Націй не принесла до тепер жадної користи для українських так зв. «меншостей», а що особливо розчарувалися українці в Лізі Націй, коли до її складу прийнято було СССР. Це зовсім новий факт. У Женеві засідає представник уряду, що привів Україну до голоду, що систематично зневажає українську культуру і науку, що без суду нищить наших людей, розстрілюючи їх, або засилаючи на північ, що ще недавно, після вбивства Кірова, розстріляв десятки українських комуністів із Галичини, які еміґрували до СССР. Невже-ж цей уряд, що знищив не тільки Україну, але й Кавказ, Карелію, Інгрію, Дон, Кубань, Туркестан, татарські області, — невже він має бути тепер арбітром в Лізі Націй, невже він покликаний обороняти права українських меншостей. При нинішніх умовах легше говорити українцям безпосередні з п. п. Бенешем, Беком, Титулеско, як з Літвіновим. Але без огляду на все, спіраючися на інші нагоди, що входять до складу Ліги, ми, — говорять проф. Стоцький, — сподіваємося, що в Женеві буде збережено, посліпшено й узагальнено справу забезпечення не тільки меншостей, але й усіх поневолених народів у СССР, і в першу чергу України. Цього ми домагаємося від Ліги, позбавляючи разом з тим п. Літвінова всякого мо-

рального права бути арбітром у справі становища меншостей в інших державах, тоді, як цілий український народ стогне під совітським ярмом. Літвінов арбітр у меншостевих справах — це справжній скандал.

Промова, виголошена англійською мовою з великим темпераментом, була зустрінута оплесками частини асамблеї і зробила безперечне враження. Під кінець перекладу промови на французьку мову саме й виник інцидент, за який ми згадували вище. Делегат Франції п. Борель, б. міністр і всесвітньої слави математик, несподівано вигукнув з місця у відповідь п. Стоцькому:

«Скандал полягає в тому, що ви на еміграції говорите за совітську Україну. Ви на це не маєте права. Та до того тут обмірковується справа меншостей. Причому тут совітська Україна, яка меншістю не є».

Як бомба впали ці слова серед великої сали, майже заповненої делегатами і публікою.

Проф. Шульгин зажадав слова, яке й уділено йому негайно по-за чергою. Стисло, при напруженій увазі присутніх, голова Українського Товариства подав таку репліку п. Борелю:

«Дуже жалкую, що такі слова були тут сказані, і саме першим делегатом Франції. Наше Товариство було засновано в той час, коли уряд УНР посідав свою територію. Насильством, військовою силою нас позбавлено нашої землі. Чи-ж ви хочете позбавити нас навіть права обороняти нашу справу в світі? Пане Борель, ви тут одстоюєте право чи силу? Ви дивуетесь, чому нині при обмірковуванні справи меншостей ми згадуємо совітську Україну? Ви маєте одну рацію: меншістю ми там не є. Але й на Волині і в Галичині українську людність можна назвати меншістю тільки в стосунку до держави, бо наша людність і там складає більшість. Україна совітська, це правда, де юре є навіть незалежною державою, але що маєте робити, коли «незалежні» совітські республіки, як Україна, Кавказ, Туркестан та інші живуть під таким режимом національного гніту, якого не знає ні одна меншість в Європі, хоч і тут становище буває здебільшого не зовсім втішним. Що робити, коли стан є такий, що захисту Ліги Націй потребують не тільки меншості європейські, але й цілі народи, що стогнуть під московським ярмом? Ще раз дуже і дуже шкодую, що ці слова вирвалися з уст першого делегата Франції».

Промову п. Шульгина було вкрито майже загальними оплесками. Ціла низка людей, що належали до різних делегацій, вважала за потрібне висловити українським делегатам ширше співчуття і поздоровлення з вдучою, на їх думку, відповідно. Особливо були підняті виступом п. Бореля делегати Бельгії, і то найповажніші, що нішадково були одночасно сеньорами як Унії, так і самої Ліги Націй. Цікаво, що й французькі делегати не солідаризувалися з своїм головою, заявивши в кулуарних розмовах, що і сам п. Борель жалкує, що сказав ці слова. Зрештою він зажадав слова по персональному питанню і заявив, що Франція зовсім не ставиться вороже до політичної еміграції і що навпаки вона гостинно її розчиняє двері. Він не може тільки погодитися, щоб Венізелос чи Ніті організували свої товариства і увійшли до складу Унії. Репліка ця була дуже слабою, зустрінута асамблеєю дуже холодно і без жадних оплесків. Представник Грузії п. Івазава хотів одповісти, але голова зборів заявив, що це персональний інцидент, він дав слово і одній, і другій стороні, і справу тим уважав вичерпанною. Зрештою в репліці українського делегата вже була дана відповідь і на пізнішу заяву п. Бореля. В результаті цього інцидента можна тільки констатувати, що в Унії становище українського і грузинського товариства тільки зміцнилося і вони одержали стільки виявів симпатії, що про їх добровільний чи примусовий вихід із Унії тим часом мови бути не може. Дуже цікаво констатувати, як бояться більшовики зустрічатися на міжнарод-

ньому ґрунті з представниками тої нещасливої еміграції. Паризький досвід п. Еренбурґа, коли йому довелося вислухати публічні обвинувачення від п. п. Чхенґелі й Шульгіна, був для них, певно, не дуже потішним.

* * *

Українське Товариство подало тако-ж резолюцію і мемуар про причини терору і методи справжньої боротьби з ним. Цю резолюцію і мемуар ми подали окремо*), зараз-же мусимо тільки сказати, що вони були надруковані секретаріатом у відповідних виданнях Унії. Але ця українська пропозиція була, так мовити, тільки додатком до основної резолюції в справі терору, яку виробив окремий комітет. Остання резолюція мала на увазі організацію міжнародних санкцій проти політичного терору, але вона викликала різні застереження, що вимагали доповнюючих студій. Справу вирішено було одкласти на слідуючий рік, і рішальною була гаряча заява одного бельгійського делегата, який запротестував, що Ліґа Націй скрізь і всюди має виконувати такі поліційні функції. Не треба забувати, говорив він, що існують і нині уряди, які створені насильством і тримаються терором. Коли ми може не покликані боротися з цими урядами, се-то втручатися у внутрішні справи держав, то так само ніхто не може примусити нас обороняти скрізь і всюди уряди терору і насильства.

Одкладення основної резолюції про терор тим самим механічно одсунуло на слідуючу сесію і українську резолюцію, яка таким чином має стояти на порядку денному слідуючих загальних зборів, оскільки внескодавці цього зажадають.

(Кінець далі).

З життя львівської філії Союзу Українок-Емігранток

Філія Союзу Українок-Емігранток у Львові належить до тих організацій, що роблять своє діло без великого розголосу про своє існування. Існує філія не довго, але зробила вже досить багато корисної праці. Об'єднав філія порівнюючи не велику кількість членів (щось коло 30-ти), але й не великими силами дає собі раду в біжучому житті нашої еміграції в Галичині, яке не раз вимагає і праці зорганізованого жіноцтва.

Цього року, обравши нову управу в березні місяці, філія знову проявила багато ініціативи в оживленні діяльності емігрантської колонії у Львові. Управа філії, що складається з голови пані Васси Панченкової та членів пань: В. Буднєвої, О. Беньової, Л. Дуткової і др. Х. Кононенко, доказала ще раз, що при добрій волі й охоті та дружній співпраці можна багато зробити.

Розпочала свою працю нова управа влаштуванням свята «Червона крашанка» для дітей емігрантів. Під режисурою п. Х. Кононенко було відіграно дітьми великодню п'єску «Сирітка», заспівано з відповідними рухами веснянку «А вже весна, а вже красна» та ці одекламовано кілька віршів. Перед початком свята одне з стаєтних дівчаток прочитало коротенький есеферат про великодні звичаї на Великій Україні. Свято закінчилось підвечірком усіх дітей емігрантів за спільним, гарно прибраним столом. І діти емігранти, і їх гості, галицькі діти, розійшлись дуже вдоволені святом. Не мало приємности дало воно і догослим, що, дивлячись на дітей, згадували й собі колишні щасливі великодні свята на догогій батьківщині.

*) Диви «Тризуб» ч. 24 (478) з 16.УІ с. р.

Другою справою, до якої взяли участь емігрантки, було влаштування весняних вечерниць на користь заборонки для дітей емігрантів у Перемишлі. При участі львівських пань, що прийшли на допомогу емігранкам із щедрими дарами на буфет і технічно допомогли при влаштуванні вечірки, вечерниці добре вдалися, і чистий прибуток по-над 300 зол. буде доброю допомогою при добудованні заборонки.

Взяла філія участь і в спільному еміграційному святі в день смерті Головного Отамана С. Петлюри. Під час панахиди провели жінки збірку на Українську Бібліотеку ім. С. Петлюри в Парижі, а на святочних сходинах всієї львівської еміграції зайнялись пані часом. На цих сходинах присутні ділились своїми особистими спогадами про покійного Головного Отамана, або подавали характеристику різних подій, зв'язаних із його іменем. Свято не мало якоїсь наперед приготовленої програми і ці особисті спогади надавали йому особливої інтимності і не вимушеної широти та порушили багато цікавих моментів із недавнього минулого. Із жінок виступила на святі пані Х. Консенко, пригадавши про те, як впливало ім'я Петлюри і його особа на маси під час другого військового з'їзду в Києві, вступу його військ до Києва після першої большевицької навали та яке враження викликала звістка про його смерть на еміграцію в Чехії. Обговорювалось під час цих святочних сходин і те, як має вся еміграція відзначити десяту річницю смерті С. В. Петлюри.

Тепер занята філія справою приміщення дітей емігрантів з корінної Польщі на літні ферії в Галичині. При допомозі галицького Союзу Українок та разом з Комітетом Брат-Братові, що все ту акцію проводить, сподівається філія примістити в Галичині кілька десятків наших дітей.

В-осени хоче філія зорганізувати клуб для дітей-емігрантів, улаштуватиме ширші сходини з рефератами для своїх членів та намічує багато інших справ, які напевно проведе, маючи добру волю й охоту до праці. Дуже хотіла б філія провести реєстрацію жінок-емігранток, болай в Галичині, по можливості об'єднати тих жінок та допомогти тим, що того найбільше потребують. Вістки про сумну долю деяких емігранток і їх дітей спонукають філію до проведення в життя цього важного завдання.

Х. К.

З життя й політики

— Заломлення генеральної лінії. — Стан в сільському господарстві. — Стан в промисловості. — Загальна ситуація.

Два приблизно місяці тому, спиняючися над аналізом результатів минулого господарського року, висловили ми припущення, що совітська господарська система стоїть на передодні реорганізації і змін, що неполадки в обсягу економіки неминучо мусять повести до зросту тако-ж політичного ферменту. Події останніх тижнів дали ряд нових фактів і даних, які стверджують, що процес заламання генеральної лінії розвивається далі. Цього процесу заламання генеральної лінії не можуть припинити суперечні й непогоджені заходи совітської влади. Поволі, але невпинно СССР увиходить в новий етап політичного й економічного розвитку. Не зважаючи на всі твердження совітської преси про твердість сучасного курсу, про успіхи совітської політики, про довір'я і той авторитет, яким користується «провідник світового пролетаріату» Сталін, ніколи, як саме тепер, не відчувалася так гостро провізоричність і непевність тих відносин, які офіційні чинники намагаються прокламувати, як остаточно зафіксовані й усталені. З другого боку, ніколи мабуть так ясно, як тепер, не відчувалося, що керуючі чинники стратили всяку провідну лінію в своїх заходах, що діють вони без усякого плану.

На протязі останніх тижнів набрали конкретизації з такою рекламою заповіджені реформи в області сільського господарства. Безконечні обговорення й дискусії, які провадилися з приводу безнадійного стану скотарства, найшли своє закінчення в стверженому цифровому плані розвитку совітського скотарства на 1935 рік для окремих республік. План розвитку скотарства для УССР оголошено 23 травня. Рівночасно оголошено постанови, які встановлюють порядок переведення в життя нового статуту с.-г. артелів в УССР, про який так само совітська преса говорила, як про нове велике досягнення в області кслхозного будівництва.

Ознайомлення з цими актами переконає, що совітське будівництво в сучасний момент є не що інше, як безнадійне топтання на місці. Укладено дуже докладно і озроблений і осклад тої кількості худоби по окремих категоріям господарств, яка мусить бути на кінець 1935 року. Між тим, загально відомим і загально признаним всіми совітськими чинниками фактом є, що скільки-небудь докладних цифр про те, яка кількість худоби є тепер, не існує. Яке-ж при таких умовах може бути значіння так докладно і озробленого на папері плану розвитку совітського скотарства. Чи можна уважати його чимсь більшим, ніж урядовою одпискою, чим іншим, ніж бажанням позбутися неприємної справи? Це з одного боку. З другого боку, звертає увагу те, що в цьому плані дуже поважна частина тої худоби, яка на основі запроектованого плану має з'явитися на протязі 1935 року в УССР, припадає саме на худобу в індивідуальних господарствах колхозників. На розрекламовані тваринницькі совхози і колхозні ферми припадає лише незначна частина худоби, яка волею декрету повинна бути в УССР. Але разом з тим в плані цілком зглишено без уваги питання про те, якими кофами має бути забезпечена ця нова збільшена кількість худоби. Адже-ж ясно, що тепер, коли індивідуальне господарство колхозників зведено до малих гоф одів, з них всни не можуть здобути тої кількості поживи, якої потребуватиме нова, збільшена кількість худоби. Між тим, оголошені постанови про погядок переведення в життя нового статуту с.-г. артелів нищить всякі надії на те, що перехід до нового статуту принесе і озширення індивідуального землекористування колхозників. Ці постанови, визначаючи і озміри і ісадибних земель, які зглишаються в особистому кофистуванні колхозників для окремих районів УССР, разом з тим зазначають, що загальна площа індивідуального господарства колхозників на рахунок зменшення площі колхозного господарства може бути збільшена лише в окремих випадках з дозволу обласного вибнкому. Встановлюється отже винятковість зменшення колхозних земель з очевидною тенденцією обмежити його до мінімуму, або недопустити зовсім. Натомісць заводиться збільшення присадибних земель окремих колхозників, які мають невиспачуючі норми, шляхом зменшення на десять відсотків городів односібних господарств і одрізки частини городів у тих колхозників, які мають їх в більших розмірах. Таким чином, загальна площа індивідуального землекористування колхозників в цьому лишається без змін. Питання, де вони здобудуть поживу для нової збільшеної кількості худоби,— лишається незроз'язним.

Очевидно, у казенних публіцистів на це питання існує готова відповідь,— поживу для худоби колхозників дасть колхозне господарство, поступ якого дає йому повну можливість розв'язати це завдання. Ми відносно цих можливостей зглишаємося при особливій думці. Вважаємо, що при теперішній стадії налагодженості колхозного господарства і при теперішніх засобах оплати праці колхозників воно потрібних засобів для поживи худоби дати не зможе. Цю нашу думку стверджують інформації, які подає совітська преса про перспективи сьогорічного урожаю, хоч і містить вона їх під рекламними заголовками: «вважаємо добро-

го урожаю». В «Правді» (ч. 149 з 29. V) уміщено розмову з секретарем одеського комітету УКП(б), в якій він зазначає, що, не зважаючи на несприятливі умови зимування, дві третини озимини в доброму стані, що між збіжжам буйно ростуть бур'яни, що в де-яких місцях хліба доведеться полоти два рази, а кукурудзу чотири-п'ять разів, що подекуди доводиться поборювати спротив колхозників, які не хотять полоти. Все це добре знані й відомі образки невтішного стану совітського хліборобства, які вказують, що колективізація не принесла тих чудес, яких од неї сподівалися. Образки, які вказують, що совітське сільське господарство перебуває в стані затяжної кризи, при якій воно не завжди забезпечує голодний пайок продуцентів і не дає ніяких підстав думати, що воно забезпечить кормову базу для збільшеної кількості худоби. А совітська влада для направи цієї ситуації обмежується заходами чисто папірового значіння, які змінити існуючу ситуацію не в силі.

* * *

До безнадійної ситуації в сільському господарстві ми вже звикли, звикла до нього мабуть і суспільність в совітах. Але за останній час починають зазначатися дуже тривожні перебої тако-ж і в праці промисловості, цілі найулюбленішої дитини совітської влади. Вияснення результатів праці важкої індустрії на протязі першого кварталу 1935 року встановило, що собівартість у важкій індустрії не лише не знизилася, як це мало бути згідно з планом, а навпаки поважно зросла. Це творить розрив у всій концепції другої п'ятилітки, яка згідно з плановими завданнями мала привести до зниження цін на промислові продукти. Але проте це розрив є цілком неминучий і цілком нормальний. Адже-ж всі комбінації і перспективи обрахунків другої п'ятилітки базувалися на захованні карткової системи і тих коштах удержання робітника, які були зв'язані з рівнем цін на продукти, що існував при регульованому постачанні. Ця система тепер знищена, бо провадити її делі у держави не вистачило фінансових засобів. Із збудованої системи був викинутий один із її красульних камнів; в результаті цього захитався цілий план і вимагає він основних змін і радикальної перебудови. Совітська влада стає перед дуже поважними завданнями і засобів для того, щоб знайти вихід із ситуації, так само знайти не може.

* * *

Ми вживаємо вираз — совітська влада знайти вихід з ситуації не може, — бо ті заходи, яких вона вживає останнього часу, виявляють лише її повну безпорадність і можуть викликати лише іроничну усмішку. Бо яке інакше відношення може виглядати остання поза верховного шефа чекістів — пригадуємо безсмертний вираз Леніна: кожен добрий більшевик є добрий чекіст — Сталіна, який починає говорити про уважне відношення до людей. Як інакше можна поставитися до всіх цих писань «Правди» (число з 30. 5) про партійних і непартійних большевиків до всіх обіцянок її забезпечити повну можливість розвитку своїх талантів кожному чесному безпартійному робітникові, колхозникові, інженерові, службовцеві». Адже-ж в той відповідальний момент, який переживає держава совітів, здобутися лише на порожні фрази замість чину можна тільки тоді, коли керівники цілком розгубилися і самі вже не знають, куди мають іти і що робити.

Процес зламання генерельної лінії розвивається делі. Совітська держава стоїть на передодні поважних змін.

Є дуже симптоматичним, що в цей переходовий момент центрельна совітська преса починає раптом виявляти велике заінтересовання Україною і уділяти українським справам, рівняючи, багато місця. На сторінках «Ізвестий» П. Тицина пише про перспективи української літератури під керівництвом П. Постішева. Кольцова редакція «Правди» делегує до Києва і Львова, і він своїми вражіннями, стого витримавши в паней-

ківсько-постишевському стилі, ділиться з «совітською суспільністю». «Правда» одмічає п'ятнадцятилітній ювілей українізації «Вістей». Не варт спинятися на змісті всіх цих статей, є очевидним, що він є традиційним «єдино-неділимеським»; важно одмітити лише самий факт їх з'явлення, як симптом тої загальної непевності, що панує в совітах, непевності, яка виявляється в тривозі за Україну і у зв'язку з тим і в раптовому пробудженні інтересу до неї.

В. С.

З міжнароднього життя.

— М е р т в а х в и л я .

Коли б можна було подивитися з висоти пташиного лету на світові міжнародні взаємини, коли б можна було з того взяти моментальну фотографію, то це б дало картину того, що на Чорному морі звуть мертвою хвилею. Вітру немає, небо лише з часті захмаєне або й зовсім чисте, а хвиля б'є з усіх сторін, повстає з середини, з глибини моря. Але б'є вона не скрізь, трапляються й зовсім безхвильні місця з спокійною водою. Морські люде не люблять тої мертвої хвилі — вона непокоїть, дратує нерви своєю неозначеністю, а крім того, дуже часто перетворюється у хвилю живу, з хмарами й вітрами, з громом та з блискавицями, лише не знати, з якого місця вирветься на волю стихія.

На суходолі аналогічне явище звуть мертвою тишою. Ота мертва тиша і залягла зараз у площині міжнародніх взаємовідносин, і це тримає нерви дипломатів, фахових політиків і взагалі цілого світового громадянства в роздратованому й напруженому стані. В одній з європейських газет тими днями було видруковано планісферну мапу, на якій зазначено чорними плямами, як тепер люблять говорити, невралгічні пункти, що з них може зачатися перехід з мертвої хвилі до живої бурі. Їх багато — тих плям; розкидані вони по цілому світі, і їх розположення точно вказує на те, де, в яких державах внутрішній спокій, де бояться лише, що буря налетить із-зовні, а де того спокою немає. І коли пригадати при цьому собі історію хоч би останніх двадцяти літ, то видно, й чому там отого спокою немає й не може зараз його бути.

Спинимось на Європі. Тут, на чистому заході, з часті на півдні та на півночі її — невралгічних пунктів немає. На цьому, так мовити, безплямному просторі лежать Англія, Франція, Бельгія, Нідерланди, Італія, Іспанія, Португалія, Скандинавські держави, тоб-то народи, що виійшли переможними з війни чи нейтральні. Державно, політично й національно всі вони так чи інакше на війні заробили, і зараз на зовні властиво нічого для себе не потребують домогатися. Мають вони всі свої великі труднощі, бо клятою ціною — людськи, добробутом, а з часті й культурою заплатили переможці за свої воєнні надбання. Не уникли того й нейтральні, бо втягнуто було й їх у вир великої всебічної — економічної, політичної й моральної — кризи, що повстала скоро після війни, тягнеться ще й на сьогодні. Але труднощі ті — характеру внутрішнього, можуть бути, і з часом напевно будуть, переможені, не виглядаючи закордонних бурь.

Чорні плями зачинаються на континенті на схід від Рейну. Невралгічним пунктом високої температури являється тут ціла Германія. Вона на війні дістала самі втрати — людські, добробутні, культурні, державні, національні, територіяльні. Втратила вона навіть гідність свою, бо договори фактично були виключили її з рівноправних членів європейського державного конценту, де раніше вона грала не зби-яку роль. Певний час Германія жила тихо, мовчала, не рухалася, рани свої зализуючи. Але за останні роки вона заворушилася, бо стала відживати сила її, і від кожного з тих рухів боліло чи муляло її сусідів, — особливо з того часу, коли ці рухи придбали не завжди талантний з

міжнародного погляду гагенкрейцерівський характер. Рухів тих, що делі, то більше; мертва хвиля, що зароджується в середині й у глибини і германській, загрожує що-часу перекинутися по-за німецькі межі.

А від тих меж на південь іде майже суцільна смуга невралгічних пунктів, що зачинається на кордонах Чехословаччини й через Відень та Будапешт переходить на Балкани й досягає Егейського та Адріатицького моря. На цьому просторі знаходимо всуміж менші чи трохи більші держави, переможні і переможені, що між ними розподілена спадщина колишньої Австро-Угорщини і ще раніше європейська спадщина Туреччини. Кордони тут до певної міри випадкові, з часті переходять по живому тілу народів. Інтереси тут сплутані, сили не усталені, впливи не розподілені. Незадоволені й почувають себе непевно тут усі, й кожного дня в якомусь пункті цього дунайсько-балканського простору мертва хвиля може розпочати своє перетворення в живу бурю.

Третьою смугою невралгічних пунктів у Європі являється її схід, що зветься зараз СССР. Чорні плями зачинаються тут на фінляндському кордоні, обхоплюють кордони польсько-литовські й через Україну йдуть на Кавказ, а звідти, через Туркестан, — до чистої Азії, закінчуючися уже на берегах Тихого Океану. Причини й характер східної мертвої хвилі, як відомо, трохи інші, ніж у Середній Європі, бо ж на Сході Європи справа ходить не про ту чи іншу ліквідацію післявоєнних втрат і поразунків. Там розпочався, але ще не довершився історично неминучий і необхідний процес занепаду російського імперіялізму. Процес той породжує широку, але місцеву мертву хвилю, яка може бути локалізована й не перекинутися до справжньої Європи, але при умові, щоб того захотіла сама Європа. На жаль, останні події вказують на те, що в Європі зараз не всі розуміють особливий характер східного процесу. Мабуть на це потрібний буде ще де-який час.

Що робить європейська дипломатія, щоб урятувати себе од перетворення мертвої тиші в живу бурю. Досі вона намагалася захищати себе, як знаємо, всього лише ріжного роду голосними пактами. Злісливі язички говорили, що такого роду захист це те саме, що боронитися од зливи цигарковим папером. Ця ера пактів не минула й досі. Але на сьогодні, поруч з пактовою метою, неначе встає якась інша думка, ніби то думка про задоволення реальних потреб незадоволених, а серед них у першу чергу — незадоволеної Германії. Зродилася думка в Англії — перекиньтесь може й на континент, — і в Лондоні прийшло до німецько-англійської морської угоди. Але про це — до другого разу.

Observator.

Від Української Шкільної Ради у Франції

Шкільна Рада подає до відома батьків-українців у Франції наступне:

На прохання Шкільної Ради Українська Громада в Шалеті погодилася на влаштування у себе при Дитячій Школі протягом двох літніх місяців — липня і серпня с. р. — дитячої вакаційної колонії.

Діти, починаючи від шести років, можуть перебути цей час в Шалеті, де кліматичні умови дуже добрі, в українському оточенні і перейти під керуванням голови Шкільної Ради прот. Іл. Бриндзана та безпосереднім доглядом навчителя Шалетської Школи п. Зубенка двохмісячний курс навчання Закону Божого, української мови та історії й географії України.

Шалетська Громада взяла на себе старання про прохарчування дітей, які придуть до шалетської школи. Харчі денно будуть коштувати 8 фр. Жити діти будуть в українських родинях безшотковно.

Програм занять в школі такий: з ранку до обіду кожного дня, крім неділі, — навчання в школі, до обіди — прогульки до лісу, на річку чи в поле, коли-ж непогода — то забави в громадському будинку.

Батьків, що бажають своїх дітей післати до цієї колонії, проситься писати по адресі: Mr. Verjbitzky, 4, Rue Monge, Vésines à - Challette (Loiret).

Українська Шкільна Рада.

Хроніка

З життя укр. еміграції.

У Франції.

З життя Української Бібліотеки ім. С. Петлюри в Парижі.

— Проф. М. Арнау-дов, ректор Софійського університету, одвідав Бібліотеку. Про ці одвідини рідкого і дорогого гостя докладніше в наступному числі «Тризуба».

— Здоров'я п.-о. І. Бриндзана. Протоієрей І. Бриндзан уже кілька тижнів, як ми повідомляли свого часу, знаходиться на лікуванні у шпиталі Salpêtrière. 10 червня хворому зроблено було операцію шлунку. Робив її один із кращих паризьких хирургів проф. Gosset. Операція пройшла добре і прот. І. Бриндзан, який ще певний час повинен лежати під лікарським доглядом у шпиталі, чуває себе краще. Надіємося на швидке видужання нашого вельмишановного пастиря.

— Товариську бесіду в редакції «Тризуба» в неділю 2 червня с. р. присвячено було Українській Бібліотеці ім. С. Петлюри в Парижі. Бесіда дала 159 фр. чистого прибутку, який передано, як дар учасників, Бібліотечі.

— Товариська бесіда 16 червня с. р. дала 49 фр. чистого прибутку.

Цією бесідою закінчується сезон: з огляду на літній час товариські бесіди припиняються; мають вони відновитися в-осени.

Всього за 9 бесід, які відбулися в редакції «Тризуба», чистого прибутку одержано 1383 фр. 05 с. З них видано допомог безробітнім — 776 фр. 20 сент., передано Українській Дитячій Школі в

Парижі — 275 фр. 05 сент., Українській Бібліотечі ім. С. Петлюри в Парижі — 159 фр. Ще лишається до розподілення між безробітними—172 фр. 80 сент.

— Загальні збори Української Громади в Греноблі відбулися 9 червня с. р. На зборах обрано було нову раду Громади в такому складі: пп. Червонецький — голова, Куцесл — заступник голови і скарбник, Лопатько — секретарь.

До Ревізійної Комісії обрано: пп. Токайла — голова, Вонарху-Ваїнака та Сергу — члени.

Адреса Громади: М. Tchervonetzky, 17, rue Sidi Brahim, Grenoble (Isère).

— Шкільну Раду у Франції на 11 черговому з'їзді Союзу Українських Емігрантських Організацій у Франції, що відбувся в Парижі 25-26 травня с. р., обрано в такому складі: п.-о. І. Бриндзан — голова, пп. М. Ковальський — секретарь, П. Веґжицький — скарбник, Ю. Гербаївський — член Ради.

У Польщі.

— З життя Наукового Інституту у Варшаві. Відчит проф. М. Кордуби. 31 травня с. р. під головуванням проф. Варшавського Університету М. Гандельсмана відбулося чергове засідання Історичної Секції Польсько-Української Комісії Інституту, на якому проф. М. Кордуба зробив рецензію праці проф. М. Возняка про авторство Історії Русів: «Псевдо-Кониський і псевдо-Пелетика.»

Думка проф. Возняка, що автором Історії Русів був Безбородько, вигликала жваву дискусію.

На зборах був присутнім і секретарь Союзу Українських Організацій у Болгарії сотн. Малинівський, який виголосив доповідь на тему «Підстави організації й обов'язки громадянина». Після доповіді зав'язалася дискусія, в якій приймали живу участь усі присутні члени Громади.

Цікаво відмітити заяву на зборах так зв. націоналістів», спрямовану проти уряду У. Н. Р., яку загальні збори з обуренням одкинули й ще раз підкреслили пріхильність і відданість Громади урядові Української Народньої Республіки на чолі з Головним Отаманом Андрієм Лівичьким.

О год. 10 веч. збори було проголошено закритими, після чого бандуїст п. Ю. Клевчуцький виконав кілька історичних дум та народніх пісень, збираючи гучні й заслужені оплески присутніх.

В Німеччині.

— В Українськiм Науковiм Інститутi в Берліні 14 червня с. р. відбулася доповідь українською мовою проф. інж. Соковича на тему «Майбутня політика в сфері комунікації на Україні».

— Шевченківський концерт в Берліні, влаштований Українською Громадою в Німеччині, відбувся в салі Бетховена 13 червня с. р. за участі Любки Колесси, Кл. Андрієнка, Вілли Нормана й чоловчого українського хору.

— В Українській Студентській Громаді в Берліні 20 червня с. р. відбулася доповідь українською мовою на тему «Міжнародне становище та українці».

Забезпечення підручниками українських шкіл на сов. Україні.

За постановою ради комісарів УССР на 1935-36 шкільний рік має бути видруковано підручників для початкових і середніх шкіл:

книжок	тираж
104 укр. мовою.	19.700.000
92 і ос. мов.	3.650.000
49 жид. »	467.000
45 нім. »	334.000
52 польськ. мовою	310.000
52 іншими мов.	123.000

Не дивлячися на те, що відсоток російської людности на сов. Україні є цілком незначим, проте большевицька влада, як видно, фаворизує видання російських підручників. Крім того, привозиться ще на Україну велика кількість російських підручників із Москви.

Італо-Українська Централь Преси.

В Римі заснувалася Італо-Українська Централь Преси, завданням якої буде подавати матеріали для української преси з італійського життя. Редакторами в Італо-Українській Централь Преси є Ляво Майнарді та Франческо Тадеї.

Листування Редакції.

— ВШП. Мироненков і, Біловіжжа. Надіслану Вами книжку передано до Української Бібліотеки ім. С. Петлюги в Парижі. Для неї книжка буде цінним шідбаням.

— ВШП. Д. Лимаренков і. Польща. Дякуємо. Премію вислали.

Незабаром має вийти в світ нова книжка видавництва «Меч»

Проф. А. Яковлів

Основи конституції Української Народньої Республіки

Ціна 3 фр. без пересилки. Замовляти в редакції «Тризуба».

**Редакція і адміністрація: 42, rue Denfert-Rochereau, Paris-V
Tél. Danton 80-03.**

Для переказів у Франції: «Le Trident», chèque postal 898.50, Paris.
Редаґус — Комітет. Адміністратор: Іл. Косенко

Le Gérant: M-me Perdrizet.